

Posudek vedoucího diplomové práce Kateřiny Tomášové

„Pohádky bratří Čapků v překladech do čínštiny“

Jádrem diplomové práce je analýza vybraných čínských překladů pohádek Karla a Josefa Čapka, která je východiskem zhodnocení „vnitřního konceptu překladu“, posouzení toho, zda se posuzované překlady zaměřují spíše na zachování norem výchozí kultury, či zda výrazněji vycházejí vstříc normám kultury cílové.

Kompilační část práce (kap.2) v širokém záběru představuje fenomén dětské literatury obecně, problematiku překládání dětské literatury ve světě a dějiny překládání v Číně, aby následně naznačila genezi dětské literatury a vývoj jejího překládání v Číně. Překládání bezpochyby sehrálo mimořádně důležitou roli v procesu modernizace čínské literatury a uvádění západní literatury pro děti do Číny prostřednictvím překladů je jevem, bez nějž si lze etablování čínské literatury určené dětem představit jen obtížně. Z tohoto pohledu není rozvržení výkladu ideální, neboť relevantní otázce, tedy otázce překládání dětské literatury do čínštiny, je vyhrazena pouze menší část kapitoly. Zbytečně široký záběr má za následek zkratkovitost výkladu zejména v těch pasážích, které úzce souvisejí s problematikou diskutovanou v analytické části práce. Jako příklad zkratkovitosti a tím i povrchnosti výkladu lze uvést např. tvrzení o dominantním postavení Mao Zedonga „v diskusi o překládání dětské literatury“ po vzniku ČLR, které není nijak vysvětleno. Bližší představení by si rovněž zasloužilo období, v němž vznikaly analyzované překlady.

Analytická část práce (kap.3) je založena na relevantních teoreticko-metodologických východiscích Gideona Touryho. S cílem posoudit přístup čínských překladatelů a pojmenovat faktory ovlivňující výsledný překlad pohádek bratří Čapků diplomantka pracuje především s dvojicí konceptů *adekvátnost — přijatelnost* překladu a *externí — textové* faktory překladu. Současně Touryho teoretická východiska pro potřeby vlastní analýzy vhodně modifikuje tím, že volí postup od analýzy (předpokládaného) výchozího textu k analýze textu překladového. Teoreticko-metodologická poučenost je jednoznačně silnou stránkou posuzované práce.

Vlastní analýza je systematická, podrobná a převážně uspokojivě vyargumentovaná. Výhrady k této části práce mají spíše dílčí charakter, namátkou: V kapitole věnované „kontextualizaci zdrojového textu“ je jazyku a stylu Josefa Čapka věnována (ve srovnání s pozorností věnovanou jazyku a stylu jeho bratra Karla) nedostatečná pozornost. Výraz „Jesusmankote“ je spíše než příkladem výrazu souvisejícího s dětským světem (s.51), případem náboženského výrazu, který již pozbyl svůj původní význam. Spojení „ulítat si křídla“ není idiomatickým výrazem (s.56), nýbrž spíše vtipnou transformací idiomatického spojení „uběhat si nohy“. Navíc spojení 敲着翅膀飞 nelze zpětně překládat jako „bubnuje křídly, aby si ulítal křídla“ (tamtéž). Je otázkou, zda výraz 一只小鸡 je stejně expresivním výrazem jako slovo „žabař“ (o posunu významu ani nemluvě) (tamtéž). Jde v případě spojení

喉咙堵核病, jímž se překládá Čapkův žertovný neologismus „hrtanová peckitida“ skutečně případem exotizace? (s.58) Ve větě „Nymburská děvčata jsou super!“ (s.64), zpětném překladu věty 林布尔克的姑娘们棒极了! je užít nepatřičně „soudobý“ výraz — v době, kdy Liu Xingcan překlad pořizovala, se 棒极了 překládalo spíše jako „skvělý“ či „vynikající“.

Výsledky analýzy umožňují diplomantce v závěru analytické části práce (kap. Vnitřní koncepce) konstatovat rozdíly mezi posuzovanými překlady a pojmenovat vlivy, které spoluutvářely konečnou podobu překladů. Celkovému vyznění závěru práce by prospělo, kdyby již jednotlivé podkapitoly analytické části obsahovaly shrnující poukazy na přítomnost dílčích jevů. To by diplomantce umožnilo v relativně krátkém závěru přesvědčivěji zobecnit cenné výsledky získané prostřednictvím analýzy.

Diplomantka pracuje s poměrně bohatou sekundární literaturou a práce je napsána kultivovaným jazykem. Drobné nedostatky: u spojení „posvátní díla klasiků“ chybí znaky (s.33); „nesmyslnost mající svůj smysl“ – lépe: „smysl nesmyslu“ (s.34); „hnutí za nový život“ – správně: 新生活运动... Několik nedostatků formálního rázu vykazuje soupis literatury: řazení podle osobního jména (Xingcan, Liu); čárka oddělující čínské příjmení od jména (Wang, Xianghua); zdvojené udávání roku vydání u každého titulu.

Škoda, že diplomantka k práci v podobě přílohy nepřipojila telefonické interview s překladatelkou Liu Xingcan.

Navzdory výše uvedeným výhradám, práci hodnotím jako zdařilou a doporučuji ji k obhajobě.

V Praze 21.6. 2013

Dušan Andrš

Otázka do diskuse: Do jaké míry omezuje výpovědní hodnotu analýzy překladů pořízených Ren Rongrongem (potažmo možnost srovnání jeho překladů s překlady pořízenými Liu Xingcan) skutečnost, že Ren neovládal češtinu a Čapka nejspíše překládal z převodu do jiného jazyka?